

DIYANET
İŞLERİ BAŞKANLIĞI
DERGİSİ

DİNİ, AHLÂKİ, EDEBİ, MESLEKİ AYLIK DERGİ

2. Cilt

Aralık 1963

12. Sayı

İSLÂMDA İMÂN ve ESASLARI

XI.

Dr. Ali Arslan AYDIN

12-13) SEMİ' VE BASAR : (İşitmek ve Görmek)

Semî' ve Basar, Hak Teâlâ'nın muttasıf olduğu kemal sıfatlardan olup, Allâhu Teâlâ'nın işitilecek olan her şeyi işitmesi ve görülecek olan her şeyi görmesi demektir. Ancak, Hak Teâlâ'nın işitmesi ve görmesi, mahlûkatta olduğu üzere kulak ve göz gibi iki maddî uzuv ve diğer maddî ve hissî vasıtalarla değildir. Çünkü Allah, maddelik ve cisimlikten ve mahlûkaata benzemekten münezzehtir. Bu sebeple, Zât-ı Bârî'nin hakikat ve mahiyetini nasıl idrak edemiyorsak, sıfatlarının hakikatını, işitme ve görmesinin mâhiyet ve keyfiyetini de idrak edemeyiz. İnsan aklı bu hususta âcizdir. Bunun içindir ki, ne Zât-ı Bârî'nin ve ne de Sıfâtü'llâh'ın hakikatını araştırmakla mükellef değiliz. Fakat Kur'ân-ı Kerîm'de ve sahih hadislerde sarîh olarak geçen sıfatlara da inanmak mecburiyetindeyiz. Hak Teâlâ'nın «Semî'» ve «Basîr» yâni hakkîle işitici ve görücü olduğu, Kur'ân-ı Kerîm'de defalarca zikredilmiştir (1). O halde bize düşen, Hak Teâlâ'nın her şeyi (keyfiyetini bilemeyeceğimiz bir şekilde) işittiğine ve gördüğüne inanmaktır. Bunun içindir ki, bazı âlimler, bu iki sıfatın Hak Teâlâ'ya sübûtunu zarûrî bulmuşlar ve aklî delil beyânına dahi lüzum görmemişlerdir. Bunlara göre; Allâh'a, Resûlüne ve Ona indirilen Kitâbullâh'a inanan her insana, Hak Teâlâ'nın Semî' ve Basîr olduğu na inanmak vâcibdir. Bu husus, semî', yâni naklî delille sâbittir. En emin yol da, dinden olduğu kesin olarak bilinen şeylere inanmaktır. İlim sıfatiyle muttasıf olan Hak Teâlâ'nın, bir de işitme ve görme sıfatlarıyla muttasıf olması aklen zarûrî değildir. Bu sebeple, bu iki sıfatı isbat için aklî deliller serdetmektense, naklen sâbit olan ve dinden olduğu kesin olarak bilinen bu sıfatlara inanmak daha doğru olur. Bu görüş, icmâlî olarak Ehl-i Sünnet akîdesini ifâde eder.

Allâh'ın ilim sıfâtı mümkinâta, vâcibât ve müstahîlâta taallûk ettiği halde, Hak Teâlâ ile kaaim, ezeli ve vücûdî olan Semî' ve Basar sıfatları, yalnız görülecek ve işitilecek olan şeylere taallûk eder ve o şeyler, ilim sıfatiyle hâsıl olan inkişaftan başka olarak tam bir surette münkeşif olur. Gizli, âşikâr ne varsa, ne kadar gizli ve kapalı olursa olsun, hiç bir şey semî' ve basar sıfatlarının taallûkundan hâriç kalmaz. Hak Teâlâ'nın bir şeyi görüp işitme-

(Devamı 15. sahifede)

- (1) « إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ » (Hacc : 75) « إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ » (Şûrâ : 11)
« إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا » (Nisâ' : 58) « وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ » (Isrâ' : 1)